

Program terapeutyczno-edukacyjny "Partner"

Program terapeutyczno-edukacyjny "Partner" jest autorskim programem oddziaływań na osoby stosujące przemoc w rodzinie opracowanym przez zespół specjalistów Fundacji PCPS-Poznańskie Centrum Profilaktyki Społecznej Agnieszkę Zachmann, Tomasza Połusznego i Piotra Wojnowskiego, w oparciu o wieloletni okres realizacji oddziaływań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, których początek sięga 2002 roku. Program zakłada oddziaływania realizowane w systemie ciągłym, to jest przez cały rok (co jest zgodne z zapisem KPPwR na rok 2021) i w systemie otwartym, a więc zakładającym możliwość dołączania do programu w każdym czasie nowych uczestników. Program składa się z różnych modułów (podstawowy i uzupełniające) oraz integruje różne modele pracy i podejścia terapeutyczne. Głównym celem projektu jest zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy ze strony osób najbliższych, poprzez pracę z osobami przemoc tę stosującymi, ukierunkowaną na zmianę ich krzywdzących postaw i zachowań. Szczegółowe cele programu obejmują następujące komponenty: (1) rozpoznanie mechanizmów i dynamiki przemocy, (2) zminimalizowanie i zatrzymanie przemocy, (3) rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie, (4) nabycie umiejętności rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy, (5) doskonalenie umiejętności komunikacyjnych w ramach warsztatu terapeutycznego dla par, (6) przyjęcie odpowiedzialności za stosowanie przemocy, (7) wskazanie możliwych form działań terapeutycznych po zakończeniu udziału w programie, (8) udzielanie wsparcia po zakończeniu udziału w programie w ramach spotkań dla absolwentów. Program adresowany jest do klientów, którzy w szczególności: (1) zostali skazani przez sądy karne za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary lub warunkowo zwolnił z odbycia reszty kary, zobowiązując do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, (2) zostali zobowiązani przez sądy rodzinne w związku z toczącym się postępowaniem w przedmiocie ograniczenia władzy rodzicielskiej do podjęcia pracy własnej ukierunkowanej na wyeliminowanie własnych zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym, (3) uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub innych środków, dla których z uwagi na stosowanie przemocy w rodzinie oddziaływania korekcyjne stanowią uzupełnienie podstawowej terapii, (4) w wyniku innych okoliczności, w tym skierowania przez grupę roboczą, dzielnicowego, pracownika socjalnego, kuratora sądowego, zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym, (5) dostrzegają własne sprawstwo przemocy i deklarują wolę podjęcia pracy nad zmianą tych zachowań. Pierwszym etapem pracy klienta jest udział w sesji konsultacyjnej a następnie sesjach indywidualnych. Służą one zapoznaniu z ofertą programu, wstępnej diagnozie problemu przemocy i faktycznie pełnionej w tym obszarze roli, rozpoznaniu sytuacji rodzinnej i prawnej klienta,

wstępnej edukacji z zakresu mechanizmów i dynamiki przemocy oraz redukcji lęku związanego z rozpoczęciem pracy w grupie oraz - w przypadku spełnienia wyżej wskazanych kryteriów kwalifikacyjnych - zawarciu kontraktu na udział w sesjach grupowych. Niezmiennie wskazać należy, że w przypadku osób uzależnionych od alkoholu lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w pierwszej kolejności kieruje się je do udziału w stosownej terapii uzależnień. Kolejnym i zasadniczym etapem pracy uczestnika jest udział w sesjach grupowych. Część edukacyjna programu poświęcona jest pogłębionej edukacji z zakresu mechanizmów i dynamiki przemocy w rodzinie. Część terapeutyczna programu ukierunkowana jest natomiast na pracę na doświadczeniu własnym uczestnika, korektę postaw, przekonań i zachowań. Sesje grupowe realizowane są w małych grupach warsztatowych, liczących od ośmiu do dwunastu uczestników, przy czym w wyjątkowych wypadkach maksymalna liczba uczestników nie powinna przekraczać piętnastu osób. Okres uczestnictwa w programie wynosi minimum sześć miesięcy, przy czym jeżeli przemawiają za tym względy merytoryczne (a w praktyce przemawiają w przypadku każdego klienta, który od motywacji zewnętrznej przeszedł do motywacji wewnętrznej) okres ten może on zostać przedłużony na czas nieokreślony. Należy mieć na względzie, że klient mający doświadczenie wieloletniego stosowania przemocy, potrzebuje zdecydowanie więcej czasu, niż zakładane na wstępie sześć miesięcy, do tego aby dokonać skutecznej i trwałej zmiany swoich dotychczasowych przekonań, postaw i zachowań. W indywidualnym wymiarze udział w programie terapeutyczno-edukacyjnym ma więc charakter pracy długoterminowej. Zajęcia w każdej grupie prowadzą dwie osoby: kobieta i mężczyzna. Relacja pomiędzy prowadzącymi staje się dla uczestników modelowym wzorcem komunikacji partnerskiej. Obecność kobiety podczas pracy jest czynnikiem konfrontującym, a obecność mężczyzny - czynnikiem modelującym ważnym w procesie zmiany zachowania. W trakcie uczestnictwa klienta w programie na etapie sesji grupowych, przewiduje się również jego udział w dodatkowych sesjach indywidualnych, prowadzonych przez jedną osobę z zespołu prowadzącego sesje grupowe. Celem tych sesji jest wspieranie klienta w pokonywaniu trudności, weryfikacja czynionych postępów i udzielenie informacji zwrotnych oraz wstępna ocena efektywności opracowanego przez uczestnika "planu bezpieczeństwa". Przyjmuje się zasadę, że w trakcie realizacji programu klient w każdym czasie może zwrócić się do prowadzących o sesję indywidualną, jak też może przez osobę prowadzącą zostać zaproszony do udziału w takiej sesji. Otwarty i ciągły charakter grupy oznacza - jak już wcześniej wspomnieliśmy - że do programu w każdym czasie mogą dołączać nowi uczestnicy. W konsekwencji klienci kierowani do programu nie muszą oczekiwać na utworzenie grupy, a zasadniczą pracę mogą rozpocząć bezpośrednio po zakończeniu cyklu sesji indywidualnych. Jest to niezwykle istotne, gdyż w przypadku osób stosujących przemoc, okres oczekiwania na rozpoczęcie pracy znacząco wpływa na spadek ich motywacji. Instytucjom i osobom kierującym klientami (grupy robocze, sądy, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni, dzielnicowi, terapeuci uzależnień oraz inne

podmioty) daje natomiast możliwość szybkiego reagowania na działania klienta, w tym ocenę czy klient zastosował się do zobowiązania dot. podjęcia udziału w programie i podejmowania wobec niego dalszych stosownych interwencji. Wychodząc naprzeciw rozpoznanym potrzebom i uwzględniając dotychczasowe doświadczenia z realizacji modułów uzupełniających program zakłada realizację modułów dodatkowych. (1) Moduł pierwszy - spotkania o charakterze edukacyjno-wspierającym dla mężczyzn stosujących przemoc, którzy w przeszłości brali udział w programie i są absolwentami lub przegrali udział w programie i chcą do niego wrócić. Celem spotkań jest dostarczenie wsparcia i pomocy w doświadczanych trudnościach, pogłębiona edukacja, podtrzymanie poziomu motywacji do zmiany. Formuła sesji jest otwarta, a ich zawartość merytoryczna wynika z bieżących potrzeb uczestników poszczególnych spotkań. Absolwent programu terapeutyczno-edukacyjnego lub korekcyjno-edukacyjnego może wziąć udział w dowolnej liczbie spotkań, w zależności od indywidualnych potrzeb. Rolą terapeuty jest wzmacnianie zmian, których klient już dokonał, wspieranie w pokonywaniu trudności oraz motywowanie do dalszej pracy. (2) Moduł drugi - warsztaty terapeutyczne dla par, w których mężczyzna bierze udział w programie "Partner". Celem spotkań jest nabywanie umiejętności korzystnych w budowaniu lub odbudowywaniu relacji, rozpoznawanie trudności wynikających z wprowadzanych zmian, pozyskiwanie narzędzi pomagających w radzeniu sobie z nimi oraz wsparcie dla par. Doświadczane przez parę trudności mogą się wiązać z ograniczoną dostępnością do wiedzy i narzędzi zmiany jednej ze stron. Mając świadomość faktu, że za skutki stosowanej przemocy odpowiedzialny jest zawsze jedynie ten, który ją stosuje, warto podkreślić, że za zmianę w sposobie funkcjonowania związku odpowiedzialne są już obie strony. Tym samym w procesie zmiany pomocy i wsparcia potrzebują oboje partnerzy. Kobieta żyjąca w związku przemocowym, nawet w przypadku zmian wprowadzanych przez partnera, nadal przeżywa dużo lęków i przy kontaktowaniu się z tymi trudnościami w relacji z partnerem wymaga wsparcia terapeuty. (3) Trzeci moduł: "Warsztat refleksji nad uzależnieniem od alkoholu" odnosi się do jednego z zapisów kontraktu dla uczestników programu "Partner", którym jest powstrzymanie się od spożywania alkoholu. Wśród osób uczestniczących w programie są osoby uzależnione, pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy lub pijące towarzysko. Część uczestników uczestniczy w terapii uzależnienia regularnie, niektórzy ją ukończyli, a jeszcze inni zastanawiają się nad jej podjęciem. W związku z tym organizujemy dodatkowe zajęcia mające na celu wzbudzenie lub wzmocnienie motywacji osób chcących podjąć terapię uzależnienia, bieżącą pracę w aspekcie uzależnienia - rozwiązywanie trudności codziennych, warsztat zapobiegania nawrotom picia, edukowanie uczestników, którzy są chętni aby w sprzyjających i bezpiecznych warunkach przyjrzeć się swojemu modelowi picia. Uczestnicy zajęć mogą pod okiem wykwalifikowanych specjalistów odpowiedzieć sobie na nurtujące ich pytania. Wśród omawianych zagadnień znajdują się: objawy uzależnienia, nawroty, wyzwalacze, sposoby radzenia sobie z głodem, budowanie systemu wsparcia w aspekcie uzależnienia, trudności w radzeniu sobie w przeżywaniu i wyrażaniu emocji, trening AZA (asertywne zachowania abstynenckie), agresja i przemoc a uzależnienie.